

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetui

2025-06-04 Nr. 1.02-0256

DĖL PARLAMENTINĖS KONTROLĖS INICIJAVIMO

Žemės ūkio rūmai (toliau – ŽŪR) šiuo raštu atkreipia Seimo Kaimo reikalų komiteto dėmesį į aktualią ir didelį nerimą keliančią situaciją, susijusią su Aplinkos ministerijos ketinimu pritarti Europos Komisijos siūlymui įtraukti kanadinę audinę (*Neogale vison*) į ES susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą (toliau – Sąrašas). Toks žingsnis turėtų tiesioginių ir reikšmingų padarinių Lietuvos žemės ūkiui, regionų ekonomikai bei socialiniam stabilumui.

Atsižvelgdami į susiklosčiusią padėtį ir įvykių eigą, kreipiamės į Seimo Kaimo reikalų komitetą dėl parlamentinės kontrolės inicijavimo ir kviečiame įvertinti Aplinkos ministerijos veiksmus bei galimas tokio sprendimo pasekmes šalies žemės ūkio ir regioninei politikai.

Šio klausimo kontekste svarbu pažymėti įvykių eigą (žemiau minimi raštai pridedami):

- 2025 m. sausio 20 d. Aplinkos ministerija raštu informavo suinteresuotas institucijas apie gautą Europos Komisijos kreipimąsi ir kvietė teikti informaciją bei pastabas dėl kanadinės audinės įtraukimo į Sąrašą;
- 2025 m. sausio 30 d. ir 2025 m. gegužės 22 d. ŽŪR pateikė išsamias pozicijas Aplinkos ministerijai, kuriose buvo argumentuotai išdėstyta, kad siūlomas teisinis reguliavimas: būtų perteklinis, kadangi kanadinė audinė jau yra įtraukta į nacionalinį invazinių rūšių sąrašą; neatitiktų subsidiarumo ir proporcingumo principų; turėtų neigiamų pasekmių žvėrininkystės sektoriui, kuris Lietuvoje yra finansiškai tvarus, nesubsidijuojamas, generuoja dešimtis milijonų eurų pajamų ir užtikrina darbo vietas kaimo vietovėse;
- 2025 m. gegužės 5 d. Aplinkos ministerija raštu informavo, kad birželio 20 d. vyksiančiame Europos Komisijos susitikime planuoja pritarti šiam siūlymui, nors nei rašte, nei viešoje erdvėje nebuvo pateikti pagrįsti skaičiavimai dėl sprendimo socialinių ar ekonominių pasekmių Lietuvai.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, manome, kad klausimas dėl Aplinkos ministerijos pozicijos ir jos atstovavimo Europos Komisijoje reikalauja Seimo parlamentinės kontrolės. Toks Aplinkos ministerijos sprendimas gali turėti ilgalaikių pasekmių nacionaliniu mastu, todėl turėtų būti grįstas išsamia ir vieša analize, pagrįsta duomenimis apie: žvėrininkystės sektoriaus ekonominę, socialinę ir regioninę svarbą; realią kanadinės audinės plitimo riziką bei kontrolės efektyvumą; galimus padarinius biudžetui, atsiradusius dėl įsipareigojimų, jei rūšis būtų įtraukta į Sąrašą.

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, prašome Seimo Kaimo reikalų komiteto:

1. Įtraukti šį klausimą į artimiausio komiteto posėdžio darbotvarkę;
2. Įvertinti Aplinkos ministerijos poziciją ir jos atitikimą nacionaliniams interesams;
3. Įpareigoti Aplinkos ministeriją pateikti išsamią analizę dėl kanadinės audinės poveikio aplinkai ir sektoriaus ekonominės svarbos;
4. Rekomenduoti Aplinkos ministerijai nepritari kanadinės audinės įtraukimui į Sąrašą bei atstovauti šiai pozicijai ES institucijose.

PRIDEDAMA:

1. Aplinkos ministerijos 2025-01-20 raštas Nr. D8(E)-268, 4 lapai;
2. ŽŪR 2025-01-30 raštas Nr. 1.05-0038, 2 lapai;
3. Aplinkos ministerijos 2025-05-05 raštas Nr. D8(E)-1830, 3 lapai;
4. ŽŪR 2025-05-22 raštas Nr. 1.05-0242, 2 lapai.

Pagarbiai

Direktorius

Sigitas Dimaitis

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Adresatams pagal pridedamą sąrašą	2025-01-20	Nr.	D8(E)-268
	Į	Nr.	

DĖL SIŪLYMO ĮTRAUKTI KANADINĘ AUDINĘ Į SAJUNGAI SUSIRŪPINIMĄ KELIANČIŲ INVAZINIŲ SVETIMŲ RŪŠIŲ SĄRAŠĄ

Invazinės svetimos rūšys kelia vis didesnius iššūkius Europos Sąjungos pastangoms išsaugoti biologinę įvairovę ir ekosistemų stabilumą. Siekdama efektyviai spręsti šią problemą, Europos Sąjunga nuolat atnaujina Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, sudarytą 2016 m. liepos 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1141, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos bei valdymo (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1143/2014) nustatomas Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašas (toliau – Sąjungos sąrašas).

2024 m. spalio 8 d. vyko Invazinių svetimų rūšių komiteto posėdis, kuriame Europos Komisija pristatė naujų rūšių sąrašą, siūlomų įtraukti į Sąjungos sąrašą. Viena iš šių rūšių – kanadinė audinė (*Neogale vison*). Po posėdžio Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Aplinkos ministerija) gavo Europos Komisijos kreipimąsi dėl Lietuvos Respublikos pozicijos, susijusios su kanadinės audinės įtraukimu į Sąjungos sąrašą, ir pasiūlymą surengti susitikimą situacijai aptarti. Siekiant pasiruošti susitikimui su Europos Komisijos atstovais, Aplinkos ministerija numato surengti konsultacijas su suinteresuotaisiais asmenimis, kad būtų įvertintas galimas šios rūšies įtraukimo į Sąjungos sąrašą poveikis.

Europos Komisija jau teikė siūlymus Europos Sąjungos valstybėms įtraukti šią gyvūnų rūšį į Sąjungos sąrašą 2017 metais. Europos Komisijos parengtame Rizikos [vertinime](#) vienas pagrindinių kanadinės audinės plitimo šaltinių gamtoje yra nurodytas jų pabėgimas iš kailinių žvėrelių ūkių, tačiau didelę reikšmę turi natūralus jų plitimas.

Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu kanadinė audinė yra įtraukta į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašas). Šios rūšies paplitimo Lietuvos Respublikos teritorijoje ir kitą informaciją galima rasti Biologinės įvairovės informacinės sistemos Invazinių rūšių modulyje (<https://inva.biip.lt/invazine-rusis/kanadine-audine/1581>).

Kanadinė audinė yra plėšrus žinduolis, mintantis įvairiais smulkiais gyvūnais, įskaitant paukščius, žuvis, varliagyvius ir graužikus. Jų plėšrumas ir geras prisitaikymas prie aplinkos daro didelę neigiamą įtaką vietinėms ekosistemoms, ypač ant žemės perintiems paukščiams. Viena kanadinė audinė gali sunaikinti visą paukščių koloniją, sunaikindama lizdus, kiaušinius ir jauniklius. Ši rūšis kelia grėsmę vietinei biologinei įvairovei, taip pat konkuruoja su vietinėmis rūšimis dėl buveinių. Kanadinei audinei paplitus natūralioje gamtoje, dėl jos didesnio konkurencingumo dėl

buveinių ir maisto išnyko vietinė Lietuvoje rūšis – europinė audinė (*Mustela lutreola*). Ypač pavojingos kanadinės audinės izoliuotoms teritorijoms, pavyzdžiui, saloms.

Kanadinės audinės populiacijos kontrolė gamtoje yra sudėtinga dėl taikomų naikinimo metodų (medžioklė ar gaudymas spąstais) mažo efektyvumo, ir norint šią rūšį sukontroliuoti gamtoje reikėtų didelių finansinių bei žmogiškųjų išteklių. Lietuvoje kanadinės audinės, kaip invazinės rūšies, plitimą gamtoje stengiamasi riboti leidžiant medžioti visus metus, neribojamas kiekis.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo (toliau – LGĮ) 24 straipsnio 7 dalies 4 punktu, naudoti invazines rūšis (gyvus gyvūnus), kurios įrašytos į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą ir neįtrauktos į Sąjungos sąrašą, leidžiama, kai jos laikomos ir veisiamos specializuotuose kailinių žvėrelių auginimo ūkiuose ir jais prekiaujama siekiant sudaryti veislinę bandą specializuotuose kailinių žvėrelių auginimo ūkiuose. LGĮ 8 straipsnio 2 dalies 5 papunktyje numatyta, kad laikant ir veisiant kailinius žvėrelius specializuotuose ūkiuose (fermose) ūkiniais tikslais leidimas laikyti nelaisvėje laukinius gyvūnus nereikalingas.

Pažymime, kad vadovaujantis LGĮ 24 straipsnio 5 dalies nuostata, jeigu invazinė rūšis įtraukta į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą ir į Sąjungos sąrašą, taikomos Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 ir LGĮ nuostatos, reglamentuojančios į Sąjungos sąrašą įtrauktų invazinių rūšių naudojimą. Jei kanadinė audinė būtų įtraukta į Sąjungos sąrašą, laikymo ir veisimo veikla ūkiniais tikslais, vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 7 straipsnio nuostatomis, taptų draudžiama, išskyrus atvejus, kai gautas Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 9 straipsnyje numatytas leidimas, kurį Europos Komisija išduotų išimtiniais atvejais dėl priešasčių, susijusių su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio interesus (toliau – Leidimas).

Leidimą, vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 9 straipsniu ir Laukinės gyvūnijos įstatymo 25 straipsniu išduoda Europos Komisija, gavusi Aplinkos apsaugos agentūros paraišką.

Leidimo turėtojas privalės laikytis Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 8 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytų sąlygų:

a) Sąjungai susirūpinimą keliančios invazinės svetimos rūšys laikomos ir tvarkomos uždaroje valdoje;

b) veiklą turi vykdyti tinkamos kvalifikacijos darbuotojai, kaip reikalauja kompetentingos institucijos;

c) į uždara valdą ir iš jos vežama tokiomis sąlygomis, kuriomis būtų užkirstas kelias invazinių svetimų rūšių ištrūkimui į laisvę, kaip nustatyta Leidime;

d) jei kalbama apie Sąjungai susirūpinimą keliančias invazines svetimas gyvūnų rūšis, tie gyvūnai pažymimi arba prireikus kitu būdu veiksmingai identifikuojami, naudojant metodus, kurie nesukelia išvengiamo skausmo, streso ar kančių;

e) ištrūkimo į laisvę, plitimo ar perkėlimo rizika yra veiksmingai valdoma, atsižvelgiant į rūšies tapatybę, biologiją ir plitimo būdus, numatomą veiklą ir uždara valdą, sąveiką su aplinka ir kitus atitinkamus veiksnius;

f) pareiškėjas parengia tęstinės priežiūros sistemą ir nenumatytų atvejų planą, kad būtų žinoma, kaip elgtis organizmams ištrūkus į laisvę ar paplitus, įskaitant likvidavimo planą. Nenumatytų atvejų planą patvirtina kompetentinga institucija. Nustačius ištrūkimo į laisvę ar plitimo atvejį, nenumatytų atvejų planas įgyvendinamas nedelsiant, o Leidimas gali būti laikinai ar visam laikui panaikinamas.

Laikoma, kad egzemplioriai yra laikomi uždaroje valdoje, jei įvykdomos šios sąlygos:

a) egzemplioriai yra fiziškai izoliuoti ir negali ištrūkti į laisvę arba plisti, arba jų leidimo neturintys asmenys negali perkelti iš valdos, kurioje jie yra laikomi;

b) valymo, atliekų tvarkymo ir priežiūros protokolais užtikrinama, kad nė vienas egzempliorius neištrūktų į laisvę, neplistų ar jo negalėtų perkelti Leidimo neturintys asmenys;

c) egzemplioriai perkeliami iš valdos, jais atsikratoma, jie arba sunaikinami nesukeliant kančios taip, kad nebūtų jokios veisimosi ar dauginimosi už tos valdos ribų galimybės.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją, prašome Jūsų pagal kompetenciją iki sausio 31 d. pateikti informaciją apie galimą poveikį įvairioms sritims, jei kanadinė audinė būtų įtraukta į Sąjungos sąrašą. Pirmiausiai prašytume pateikti duomenis apie kanadinių audinių kaip kailinių žvėrelių laikymą nelaisvėje (fermose), apie prekybą, sukuriamas darbo vietas, gaunamas pajamas, poveikį regionams ir kitus socioekonominius aspektus bei galimą poveikį biologiniai įvairovei ir pan.

Aplinkos viceministras

Ramūnas Krugelis

ADRESATŲ SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai
Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai
Žemės ūkio rūmams
Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijai
AB Vilkijos ūkis
Šiaurės Lietuvos švelniakailių žvėrelių augintojų asociacijai
Gamtos tyrimų centrui
Vytauto Didžiojo universitetui
Vilniaus universitetui
Klaipėdos universitetui
Aplinkos apsaugos agentūrai
Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos
Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos
Lietuvos ornitologų draugijai
Baltijos aplinkos forumui
Lietuvos gamtos fondui

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2025-01-30 Nr. 1.05-0038
Į 2025-01-20 Nr. D8(E)-268

DĖL SIŪLYMO ĮTRAUKTI KANADINĘ AUDINĘ Į SAJUNGAI SUSIRŪPINIMĄ KELIANČIŲ INVAZINIŲ SVETIMŲ RŪŠIŲ SĄRAŠĄ

Lietuvoje šiuo metu žvėrininkyste užsiima 43 ūkiai, teisę užsiimti šia veikla turi 91 ūkis. Bendras auginamų žvėrelių skaičius 2024 m. liepos mėn. duomenimis – 732 708 įskaitant veislinę bandą. Eksporto pajamos iš kailių siekia apie 20-30 mln. eurų kasmet. Sektoriuje dirba apie 1000 darbuotojų įskaitant ūkininkus, jų šeimų narius ir samdomus darbuotojus. Kainų pakilimo laikotarpiu buvo eksportuojama apie 2 mln. kailių per metus, o 2018 m. kailių eksportas sudarė net 8,8 % viso Lietuvos žemės ūkio sektoriaus eksporto, nors kainos tuo metu buvo itin žemos (šaltinis: VšĮ Versli Lietuva, Lietuvos prekių eksportas 2018 m. apžvalga). Pagal pajamas, gaunamas iš vieno hektaro, žvėrininkystė yra viena iš pelningiausių žemės ūkio sričių. Žvėrelių auginimas nebuvo ir nėra subsidijuojamas, jam nemokamos tiesioginės išmokos. Tam, kad prižiūrėti tokį kiekį žvėrelių ir aprūpinti juos pašaru, kasdien visu etatu turi dirbti daugiau kaip 1000 darbuotojų, neskaitant sektorių aptarnaujančio personalo, tokių kaip statybininkai, vairuotojai, vežantys žaliavas, įvairios įrangos gamintojai, montuotojai ir kiti. Taip pat ši šaka sukuria maždaug dar tiek pat darbo vietų kailininkystės sektoriuje - tai kailių prekyba, išdirbimas, dizainas, siuvimas, didmeninė ir mažmeninė prekyba kailio gaminiais. Todėl bendros generuojamos kailių verslo pajamos Lietuvoje viršija 150 mln. eurų.

Dauguma kailių fermų yra naujos ir valdomos jaunų žmonių. Visos šios fermos veikia kaime ir reikšmingai prisideda prie kaimo vietovių gyvybingumo palaikymo. Tai itin svarbu demografiniu požiūriu, nes kaime sukuriama gerai apmokama darbo vieta. Vidutiniai atlyginimai jose didesni nei Lietuvos vidutinis darbo užmokestis. Taip pat ši šaka sumoka visus mokesčius, nes taip sudėlioti produkcijos realizacijos procesai, kad nėra vietos šešėliui.

Kalbant apie šios šakos ekonominę-socialinę reikšmę Lietuvos ūkiui, reikia pabrėžti, kad Lietuva - viena iš daugiausia ir geriausiai kokybės kailių išauginančių valstybių.

Visi žvėrininkystės ūkiai Lietuvoje yra sertifikuoti WELFUR sertifikatu ir juose veikia visokeriopa apsauga nuo kanadinių audinių patekimo į laisvę. Ūkininkai nuolat investuoja į gyvūnų gerovę ir aplinkosaugą. Tikimybė, kad žvėreliai paspruks į laisvę yra praktiškai lygi nuliui – fermose taikomos griežtos apsaugos priemonės: pagilintos, slidžios tvoros, spąstai su jauku, apsaugos kameros ir kt. Net ir patekę į laisvę, dabartiniai ūkiuose laikomi žvėreliai savarankiškai laukinėje gamtoje neišgyvena, nes dėl ūkiuose vykdomos selekcijos bei intensyvaus auginimo dabar auginami žvėreliai yra ramūs, neagresyvūs ir labai lepūs. Taigi jie radikaliai skiriasi nuo savo protėvių, kuriuos XIX a. pab. – XX a. pr. sąmoningai paleisdavo į laisvę ir jie joje prisitaikydavo. Praktika rodo, kad ūkiuose laikomų audinių skaičiui Nepriklausomybės metais išaugus dešimtis kartų, laukinėje gamtoje jų nepadaugėjo.

Taip pat reiktų atkreipti dėmesį į ekologinę šios šakos pusę. Audinės šeriamos gyvūninės kilmės produktais, netinkamais žmonių maistui, t.y tais produktais, kurie turi būti utilizuojami naudojant papildomus resursus. Lietuvoje kasmet sušeriama per 60 000 tonų

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

gyvūninės kilmės produktų. Gautas produktas yra organiškasis, lengvai suvirinamas, o naudojamas daug kartų ilgiau nei sintetinis, kurio utilizacija reikalauja gerokai daugiau išteklių. Audinių mėšlas tinka laukų tręšimui, tuo mažinant chemijos pramonės gaminamų trąšų naudojimą. Gyvūnų kūneliai naudojami bioenergijos gamybai. Faktiškai audinės kailio drabužio naudojimas viršija 100%, nes sudėvėti kailio gaminiai paprastai neišmetami, o persiuvami, kartais net kelis kartus, nes žaliava yra per daug vertinga, kad lengva ranka ją išmesti.

Pažymime, kad kanadinė audinė yra įtraukta į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašo patvirtinimo“. Lietuvoje kanadinės audinės, kaip invazinės rūšies, plitimą gamtoje riboja leidimas jas medžioti visus metus, neribojant sumedžiojamo kiekio. Taip pat svarbu pažymėti, kad išipareigojimas kontroliuoti kanadinės audinės populiaciją gamtoje yra sudėtingas ir labai brangus dėl galimų naikinimo metodų (medžioklė ar gaudymas spąstais) mažo efektyvumo.

Žemės ūkio rūmai, aktyviai bendraudami su žemės ūkio subjektais dėl laukinių gyvūnų daromos žalos ūkinei veiklai, nėra sulaukę nei vieno pranešimo apie laukinių kanadinių audinių padarytą žalą, todėl darome išvadą, kad kanadinės audinės įtraukimas į Europos Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, sudarytą 2016 m. liepos 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1141 būtų perteklinis ir nepagrįstai apsunkinantis.

Pagarbiai

Direktorius

Sigita Dimaitis

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. +370 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Adresatams pagal sąrašą

2025-05-05

Nr. D8(E)-1830

Į

Nr.

DĖL EUROPOS KOMISIJOS SIŪLYMO PAPILDYTI SAJUNGAI SUSIRŪPINIMĄ KELIANČIŲ INVAZINIŲ SVETIMŲ RŪŠIŲ SĄRAŠĄ NAUJOMIS RŪŠIMIS

Informuojame, kad siekdama sumažinti neigiamą invazinių rūšių poveikį biologinei įvairovei, ekosistemoms, žmonių sveikatai bei ekonomikai ir atsižvelgdama į Europos Komisijos atliktus [rūšių rizikos vertinimus](#), Europos Komisija siūlo įtraukti naujas rūšis į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, kuris buvo patvirtintas 2016 m. liepos 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1141 (toliau – Sąjungos sąrašas). Šis sąrašas sudarytas vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos bei valdymo (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1143/2014).

Į Sąjungos sąrašą siūlomos įtraukti rūšys: tamsioji akacija (*Acacia mearnsii*), kuoduotoji maina (*Acridotheres cristatellus*), amūrinė jūržvaigždė (*Asterias amurensis*), *Bipalium kewense*, *Brachyponera chinensis*, tikrasis popiermedis (*Broussonetia papyrifera*), kanadinis bebras (*Castor canadensis*), dėmėtasis elnias (*Cervus nippon*), melsvažnyplis australinis vėžys (*Cherax destructor*), *Cipangopaludina chinensis*, *Crassula helmsii*, kvapusis klevedris (*Delairea odorata*), raštuotanugaris vėžys (*Faxonius immunis*), *Marisa cornuarietis*, rytinis vijūnas (*Misgurnus anguillicaudatus*), *Misgurnus bipartitus*, plačioji mulinija (*Mulinia lateralis*), japoninis andras (*Nanozostera japonica*), kanadinė audinė (*Neogale vison*), *Obama nungara*, *Platydemus manokwari*, raudonskruostis bulbiulis (*Pycnonotus jocosus*), japoninė reinutė (*Reynoutria japonica*), sachalininė reinutė (*Reynoutria sachalinensis*), boheminė reinutė (*Reynoutria × bohemica*), azijos gigantiškoji širšė (*Vespa mandarinia*).

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad paminėtas rūšis įtraukus į Sąjungos sąrašą, joms bus taikomos Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 8 ir 9 straipsnių nuostatos, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo 24 straipsnio 5 dalies, kur numatyta, kad į Sąjungos sąrašą įrašytas invazines rūšis galima naudoti tik turint leidimą naudoti invazines rūšis, norint atlikti mokslinius tyrimus ar išsaugoti *ex situ* tikslu, siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje ar tikslais, susijusiais su ūkiniais ar komerciniais tikslais). Leidimų išdavimo tvarka nustatyta Laukinės gyvūnijos įstatymo 25 straipsnyje ir Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 352 „Dėl Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos aprašo, Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, Invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“ 30-64 punktuose.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 31 ir 32 straipsniais, **nekomerciniais tikslais** laikomų gyvūnų augintinių, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, savininkams leidžiama šiuos gyvūnus laikyti iki natūralios jų mirties, jei gyvūnus jie turėjo dar prieš įtraukiant juos į Sąjungos sąrašą ir gyvūnai yra laikomi uždaroje valdoje, kuriose įdiegtos visos atitinkamos priemonės, skirtos užkirsti kelią jų dauginimuisi ar ištrūkimui į laisvę. **Komerciniais tikslais laikomų invazinių rūšių**, įsigytų prieš jas įtraukiant į Sąjungos sąrašą, turėtojams **leidžiama ne ilgiau kaip dvejus metus nuo konkrečios**

rūšies įtraukimo į sąrašą laikyti ir vežti tos rūšies gyvus egzempliorius arba galinčias daugintis jų dalis, siekiant juos (jas) parduoti arba perduoti 8 straipsnyje nurodytoms mokslinių tyrimų arba išsaugojimo ex situ įstaigoms ir medicininei veiklai, su sąlyga, kad egzemplioriai laikomi uždaroje valdoje ir vežami uždaramame konteineryje ir jei yra įdiegtos visos atitinkamos priemonės, siekiant užtikrinti, kad jie negalėtų daugintis ar ištrūkti į laisvę, arba tuos egzempliorius paskersti ar sunaikinti nesukeliant kančios siekiant išseikvoti jų išteklius. **Gyvus egzempliorius parduoti arba perduoti nekomerciniams naudotojams leidžiama vienerius metus po jų įtraukimo į Sąjungos sąrašą**, su sąlyga, kad jie yra laikomi uždaroje valdoje ir vežami uždaramame konteineryje ir yra įdiegtos visos atitinkamos priemonės, siekiant užtikrinti, jog tie egzemplioriai negalėtų daugintis ar ištrūkti į laisvę.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Aplinkos ministerija) kovo mėnesį paskelbė [informaciją apie siūlomą Sąjungos sąrašo papildymą ir kvietė suinteresuotas šalis teikti pastabas tiek Europos Komisijai, tiek Aplinkos ministerijai.](#)

Aplinkos ministerija surinko informaciją iš suinteresuotų institucijų dėl Lietuvai aktualių rūšių (dėmėtasis elnias (*Cervus nippon*), kanadinė audinė (*Neogale vison*), japoninė reinutrė (*Reynoutria japonica*), sachalininė reinutrė (*Reynoutria sachalinensis*)) galimo poveikio biologinei įvairovei, social-ekonominio poveikio, konsultavosi su Invazinių rūšių kontrolės taryba.

Informuojame, kad dėmėtieji elniai Lietuvoje laikomi aptvaruose turint leidimą laikyti laukinius gyvūnus nelaisvėje. Aplinkos apsaugos agentūra yra išdavusi apie 70 leidimų laikyti nelaisvėje dėmėtuosius elnius ir kasmet išduoda po 4-5 leidimus medžioklės plotų naudotojams išimti iš gamtos dėmėtuosius elnius. Dėl dėmėtųjų elnių plitimo gamtoje gresia pavojus tauriųjų elnių genofondui.

Kanadinės audinės laikomos kailinių žvėrelių fermose. Žemės ūkio rūmų ir Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijos duomenimis, Lietuvoje veikia 43 tokie ūkiai (teise užsiimti veikla turi 91 ūkis), 2024 m. liepą Lietuvoje laikyta virš 730 tūkst. kanadinių audinių. Ši rūšis jau yra įtraukta į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašo patvirtinimo“. Kanadinės audinės kelia tiesioginę grėsmę vietinei biologinei įvairovei – ypač paukščių kolonijoms, žuvims, varliagyviams.

Japoninė ir sachalininė reinutrės nustelbia beveik visus vietinius augalus ir sunaikina augalų bendrijas. Jų šaknys padaro žalos infrastruktūrai: ardo pastatų pamatus, sienas, kelius, užtvankas, vamzdynus ir melioracijos sistemas. Lietuvoje plinta su išmestomis sodų ir gėlynų atliekomis ir su rekultivavimui naudojamu šakniastiebiais užkrėstu dirvožemiu.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą informaciją, birželio 20 d. vyksiančiame Europos Komisijos susitikime planuojama pritarti dėl aukščiau išvardintų rūšių įtraukimo į Sąjungos sąrašą. Apie priimtus sprendimus informuosime atskiru pranešimu, kad pagal poreikį galėtumėte imtis reikalingų veiksmų dėl invazinių rūšių naudojimo.

Aplinkos viceministras

Ramūnas Krugelis

ADRESATŲ SĄRAŠAS

Asociacijai „Ekosistemų apsaugos centras“
Kraštovaizdžio ir želdynų ekspertų grupei
Gamtos tyrimų centrui
Klaipėdos universitetui
Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungai
Lietuvos kraštovaizdžio ekologų draugijai
Lietuvos kailinių žvėrelių ir triušių augintojų draugijai
Lietuvos medžiotojų draugijai
Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijai
Lietuvos medžiotojų sąjungai „Gamta“
Lietuvos savivaldybių asociacijai
Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijai
Sūduvos medžiotojų sąjungai
Šiaurės Lietuvos švelniakailių žvėrelių augintojų asociacijai
Vilniaus universitetui
Vytauto Didžiojo universitetui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos aplinkos viceministrui
Gerb. Ramūnui Krugeliui

2025-05-22 Nr. 1.05-0242
Į 2025-05-05 Nr. D8(E)-1830

DĖL SAJUNGAI SUSIRŪPINIMĄ KELIANČIŲ INVAZINIŲ SVETIMŲ RŪŠIŲ SĄRAŠO

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, vadovaudamiesi 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos bei valdymo (toliau – Reglamentas), reiškia poziciją, kad kanadinės audinės (*Neogale vison*) įtraukimas į Europos Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių rūšių sąrašą (toliau – Sąrašas) būtų perteklinis, nepagrįstas ir sukeltų itin neigiamų socialinių-ekonominių pasekmių Lietuvai.

Kanadinės audinės įtraukimas į Sąrašą sukeltų grėsmę vienai iš ekonomiškai stipriausių žemės ūkio šakų Lietuvoje – kailinių žvėrelių auginimui. Ši veikla Lietuvoje bendrai sugeneruoja dešimtis milijonų eurų vertės per metus, sukuria tūkstančius tiesioginių ir netiesioginių darbo vietų, ypač regionuose, kur socialinis stabilumas yra tiesiogiai priklausomas nuo žvėrininkystės sektoriaus. Be to, žvėrininkystės sektorius Lietuvoje veikia be jokių subsidijų ar tiesioginių išmokų – tai savaime save išlaikanti, mokesčius mokanti ir aukštą pridėtinę vertę generuojanti veikla.

Be to, tokio įtraukimo pasekmės iš esmės reikštų, kad šios rūšies laikymas komerciniais tikslais būtų uždraustas, o tai būtų *de facto* šakos likvidavimas. Tokia priemonė prieštarautų subsidiarumo ir proporcingumo principams – ypač turint omenyje, kad Lietuvoje kanadinė audinė jau yra įtraukta į nacionalinį invazinių rūšių sąrašą, o jos kontrolė efektyviai vykdoma leidžiant išstisus metus ją medžioti be kvotų.

Svarbu ir tai, kad Aplinkos ministerija nėra įvertinusi ir neturi duomenų apie tai, kokį poveikį aplinkai ir (ar) invazinių rūšių kontrolei turi (gali turėti) gyvūnų laikymo ir (ar) veisimo kailių gavybos ar pardavimo tikslu ūkinė veikla. Todėl siekiant įvertinti galimą poveikį, visų pirma turėtų būti atliekamas kompleksinis vertinimas, atsižvelgiant į laikomą kailinių žvėrelių rūšį, jų kiekį, sąlygas, teritorijos specifiką ir kitus aspektus.

Kita vertus, pats rūšies įtraukimas į Sąrašą savaime negarantuoja veiksmingo populiacijos suvaldymo gamtoje. Priešingai – pagal Reglamentą, tai reikštų, kad valstybei tektų papildomai finansuoti rūšies plitimo prevencijos ir kontrolės priemones. Tai apimtų monitoringą, kontrolės planų rengimą ir įgyvendinimą, analizes, viešinimą ir kt., o tai reikštų papildomą ir ilgalaikę biudžeto naštą. Atsižvelgiant į Aplinkos ministerijos rašte nurodytą argumentą, kad kanadinės audinės kelia tiesioginę grėsmę paukščių kolonijoms, žuvims ar varliagyviams, pabrėžiamo, jog šios grėsmės valdymas turėtų būti paremtas lokaliomis priemonėmis, o ne vien Sąrašo papildymu, kuris nėra nei pakankamas, nei savaime veiksmingas.

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

Svarbu pažymėti, kad šiuolaikinės fermose laikomos audinės dėl ilgalaikės selekcijos nebeturi laukinių protėvių savybių – jos yra ramios, neagresyvios, be gebėjimų prisitaikyti laisvėje. Praktiškai taikomos fizinės apsaugos priemonės užtikrina jų nepabėgimą, o pasprukusios audinės dėl genetinių savybių dažniausiai neišgyvena.

Todėl siūloma priemonė – kanadinės audinės įtraukimas į Sąrašą – būtų perteklinė, neadekvati nacionalinei situacijai, kelianti ekonominę, socialinę ir administracinę riziką, taip pat nesukurianti aiškaus aplinkosauginio efekto.

Atsižvelgiant į išdėstytas teises bei faktines aplinkybes, prašome Aplinkos ministerijos nepalaikyti siūlymo įtraukti kanadinę audinę į Sąrašą bei atitinkamai atstovauti šiai pozicijai Europos Komisijoje.

Pagarbiai

Direktorius

Sigitas Dimaitis